

MODERN MAKYAJLI YALANCI DÜNYA

Dünya modern makyajını yapalı çok olmadı. Daha 100 yıl önce saçı başı dağılmış, etekleri pis, ayakkabıları eski ve yırtıktı. 1. Dünya Savaşı'nda yediği darbelerin izleri henüz geçmemiş, yaraları tam iyileşmemişti. Savaşların, baskı ve şiddetin sorunları çözmede iyi bir araç olmadığını yüzlerce kez denemiş olmasına rağmen her seferinde başı sıkıştığında aynı yöntemlere başvurmaktan bir türlü kendini alamıyordu. Çok yorgundu. Basit, kolay ve uygulanabilir çözümlere ihtiyacı vardı. Kalktı. Aynadan yansıyan yüzüne şöyle bir baktı. Gözlerinin altı nasıl da mor halkalarla doluydu! Güzelim saçlarına baktı üzülerek; yoluk yoluk, yaprakları dökülmüş kupkuru kalmıştı dalları. Vücuduna baktı bir de. Yıkılmış evler, mutsuz insanlar, yerle bir olmuş fabrikaları görünce içi burkuldu birden. Düşündü. Yaralarını sarmanın bir yolunu bulmalı, yeniden başlamalıydı. Derin bir iç çekti aniden. Kararlı bir şekilde döndü arkasını aynaya. Çıkardı dolabından sakladığı makyaj kutusunu. Perişan ve aciz görünmek istemiyordu. Aldı eline umut renkli pudrasını. Sürdü dudaklarına demokrasi renkli rujunu. Çekti yeşil gözlerine adalet renkli parlak farını. İşte o günden beri Dünya, modern makyajının arkasına saklanıyor. Bir ara 2. Dünya Savaşı gibi bir belaya bulaşıp makyajını söktü attı yüzünden. Bedelini çok ağır ödedi. Bu nedenle bugün karşımızda makyajı yenilenmiş, daha sevecen bir Dünya var. Yine de siz onun eşitlik, adalet, insanca yaşam hakkı ve demokrasi gibi tatlı renklerine, sevecen pembe tonlarına kanmayın. Sonuçta bu bir makyaj! Belli mi olur, siliverir bir gün yeniden.

Hatırlayalım. Makyaj neydi? **Makyaj**, yüzü güzelleştirmek için yapılan boyama ve bakımdır. Sinema ve televizyonda ise makyaj, iyi görüntü sağlamak, belli bir tip yaratmak veya yalnızca bazı düzeltmeler yapmak için oyuncunun yüzünde ve vücudunda yapılan boyama ve değişimler olarak tanımlanmaktadır. (1)

8 Mart Dünya Kadınlar Günü Kısa Tarihi

Bugünün 8 Mart olması nedeniyle Dünya insan olsaydı hangi cins olurdu metaforu üzerinden sizleri birazcık düşündürmek istedim. Sizce de kadın olmak yakışmamış mı Dünya'ya? Doğuran, besleyen, büyüten, yıkılıp her seferinde yeniden ayağa kalkabilen, bütün zorlukları aşabilen annelerimize benzemiyor mu sanki? Evet erkekler de fena değil bu konuda. Ama erkekleri de bir anne dünyaya getiriyor sonuçta. O yüzden, üzerinde yaşadığımız bu mavi bulut kümesi anaç enerjilerden oluşuyor olmalı. Annelerden bahsedince aklınıza sevecen, sıcak, koruyan bir imaj gelmesin sakın. Bizim bu çok süslü makyajlı annemiz oğullarına verdiği kadar kızlarına eşit haklar vermiyor. Zaten 8 Mart Dünya Kadınlar Günü de bu nedenle var. Hiç Dünya Erkekler Günü diye bir günün kutlandığını gördünüz mü? Göremezsiniz. Çünkü erkekler böyle bir güne ihtiyaç duymuyorlar.

Böyle önemli günlerin tarihine bakınca hep bir mağduriyet ya da acıklı bir hikayenin sonucu ilan edildiğini görürsünüz. 8 Mart da yine böyle üzücü bir olayın sonucunda ilan edilmiştir. Bugünü gururla kutluyorsak eğer, bunu **8 Mart 1857'de Amerika New York'ta günde 16 saatlik çalışmayı ve düşük ücretleri protesto eden "Triangle Shirtwaist" fabrikasında yanan 129 kadın işçiye borçluyuz.** (2)

Daha sonra bu üzücü olaya 1910 yılında yine bir kadın, Clara Zetkin dikkat çekmiş. Danimarka Kopenhag'da düzenlenen II. Sosyalist Enternasyonal toplantısında dile getirerek her yıl "**Kadın Günü**" olarak anılmasını önermiş. 1921'de ise kadın sorunları Moskova'da 3. Enternasyonal Kongresine bağlı Uluslararası Komünist Kadınlar Konferansı'nda tartışılmış ve 8 Mart, "Dünya Emekçi Kadınlar Günü" adıyla tanımlanmış. 1930'lu yıllarda "faşizme karşı birleşik cephe" politikaları benimsendiği için emek kelimesi çıkarılarak "Dünya Kadınlar Günü" adına geri dönmüş. Zamanla "işçi/emekçi kadınlar" ya da "sosyalist/komünist kadınlar" gibi belli bir fikir etrafına sıkışmış sınırlı bir örgütlenme anlayışından vazgeçilerek nihayet 1945'te **Uluslararası Demokratik Kadın Federasyonu** kurulmuştur. (2)

Kaynaklar incelendiğinde ilk kadın hareketinin Amerika'daki fabrikada mı yoksa Çarlık Rusyası'na karşı yapılan kadın yürüyüşleri ve sonrasındaki toplantılar ile mi başladığı konusunda fikir birliği olmadığı görülür. Hangisi ilk olursa olsun, ana fikrinde mağduriyet var. Eşit olmama var. Amerika'da 1857'de günde 16 saat çalışan işçi kadınlar da Çarlık Rusya döneminde eşit hakları savunmak için yürüyen ve konferanslarda konuyu dile getiren kadınlar da aynı şeyleri istiyor: eşitlik, adalet, insanca yaşam hakkı.

Ülkemizde ise Dünya Kadınlar Günü ilk kez cumhuriyetten önce 1921 yılında, Rahime Selimova ve Cemile Nuşirvanova kardeşlerin girişimi ile gerçekleşmiştir. Daha sonra 1975 ve 1995 yılları arasında Birleşmiş Milletler dört kere Dünya Kadın Konferansı düzenlemiş Türkiye'de ilk defa burada sorunları incelemeye başlamıştır. BM'in 1975-1985 arasındaki on yılı **Uluslararası Kadın On Yılı** ilan etmesi ile çeşitli proje ve çalışmalarla hükümetler tüm dünyada kadın haklarının ve kadının toplumsal ve özel konumunu iyileştirmeye teşvik edilmiştir. (3)

Clara Zetkin

Sizi rakamlara ve tarihlere bağlamak istemiyorum. Amacım 8 Mart Dünya Kadınlar Günü vesilesiyle kadınların hak mücadelesinde kat ettikleri yolu göstermek. Evet, hala kadın erkek eşitliğinden söz edilemez. Evet, hala baskı ve şiddet kol geziyor ülkemizde. Ama en azından yasalar ile bu haklar (işlemiyor olsa bile) var. Bunu siz istemediğiniz sürece kimse değiştirmeye cüret edemez.

Bu haklar size babanız, kocanız ya da ağabeyinizin lütfuyla verilmedi. Baskılara karşı, bu hayatta sadece anne olma misyonunu kabul etmeyen, yaratıcı, özgüveni güçlü, korkmadan adım atan kadınların mücadelesi sonucunda verildi. Verenlerin de sizden yana olduğuna fazla inanmayın. O hakları verenler genellikle istihdam, daha çok üretmek, daha çok satmak, kısacası hırsları için kadınları kullanmaktan çekinmeyenlerdir. Yoksa 1857’de ne işleri vardı kadınların fabrikada? 16 saat çalışmaya çok mu bayılıyorlardı? Gücü ele geçirenler böyledir. Sizden yanadır sanırsınız. Fakat azıcık halıyı kaldırdığınızda bütün pisliğin oraya doğru süpürüldüğünü görürsünüz. Hükümetler içinde buldukları ekonomik koşulların iyileştirilmesi için önce kadın ve çocukları istihdama dahil etmişler. Sonra da onlara erkek işçilere verdikleri miktarda ücret vermemişlerdir. Kadınlar ise özgürlük, ekonomik bağımsızlık gibi kaygılardan dolayı eşitsiz ortamlarda çalışmayı kabul etmek zorunda kalmışlardır. Kadının üzerine yapılmış olan ev işi, yemek yapmak ve çocuk bakımı misyonunu atamadığı, üstüne bir de eşit işe eşit maaş alamadığından hayal ettiği standartlara ulaşamamış ve sonunda tükenmiştir. Olaylar da zaten böylece başlamıştır.

Burada örgütlü olmanın ne kadar önemli olduğu unutulmamalıdır. Kadınlar birlikte ve aynı amaç etrafında birleşerek çeşitli grev, yürüyüş ve sosyal organizasyonlar ile eşitsizlikleri hükümetlere kabul ettirebilmişlerdir. Bu konuda ilk adımı atan **İlerici Kadın Derneği** 1975’ten itibaren yaptığı çalışmalar ile ülkemizde önemli bir misyon üstlenmiştir. Faaliyetleri sayesinde kapalı ortamlarda ve sınırlı kişilere ulaşan kadın sorunlarını meydanlara taşımaya başarmıştır. Dernek, işçi sınıfı ve kadınların haklarına dikkat çeken bir sivil toplum örgütüydü. Ayrıca **Kadınların Sesi** adlı yayın organı ile 15 bin kişiye üyelik yoluyla ulaşmıştır. 12 Eylül darbesi ile ara verilen kutlamalara 1984’ten itibaren yeniden başlanmıştır. Günümüzde de her yıl halen kutlanmaktadır. (2)

Yani demem o ki, haklar kadınlara hiçbir zaman kolayca verilmedi; zorla, yanarak, ölerек, kıyasıya mücadeleler sonucu alındı. Bu durumu anlatan güzel bir atasözümüz var. Kulağınıza küpe olsun: Ağlamayan çocuğa mama vermezler. Atasözlerini, deyimleri yabana atmamak lazım. Binlerce yıllık tecrübelerden süzülüp günümüze ulaşmış bu sözlerin yanıldığına pek tanık olmadım. Kolunuzda da hep altın bileziğiniz olsun. Hani şu annelerimizin genç kızken hemen hemen hepimize söylediği ünlü söz. Evet evet anladınız siz onu. Meslek olarak tabir edilen altın bilezikten bahsediyorum. Araştırmalar, ekonomik bağımsızlığını kazanmış, diploması olan güçlü kadınların baskılara boyun eğme oranının diğerlerine göre daha düşük olduğunu gösteriyor. Aman siz, siz olun çalışsanız da çalışmasanız da bir mesleğiniz olsun. Boşluğa düştüğünüzde sizi dipsiz kuyulardan yalnızca yine siz ve o altın bileziğiniz çıkaracaktır.

Son olarak kadınların içinden çıkamadıkları bir başka soruna; annelik, eş olma ve aynı zamanda çalışma hayatında var olma açmazına değinmek istiyorum. Çalışan kadınlar çoğu zaman yetememe duygusu ile baş başadır. Çalışma hayatı, çocuk bakımı ve ev işini aynı anda yürütemedikleri bir gerçektir. Birisinden vazgeçmek zorunda kalırlar ve çoğu zaman mesleklerinden vazgeçerler. Haklıdırlar. Aldıkları ücretleri bakıcıya vermektense evde oturmayı seçerler. Çocukları büyüyüp yuvadan uçunca bu sefer de sosyal haklarını, maaşlarını, mesleki tecrübelerini kaybettikleri gerçeği ile yüzleşmek zorunda kalırlar.

Ülkemizde EYT yasasından yararlanmış birçok ev hanımı işinden istifa etmiş eski meslek sahipleridir aslında. Emekli olmak için çalışmaya devam etmek ile çalıştığı dönemdeki kadar yüksekte prim yatıramama arasında bocalatılmıştır. Çözüm olarak primini ekonomisinin elverdiği ölçüde en düşükten yatırarak kötünün iyisine razı olmuşlardır. Sonuç olarak ülkemizde mutluysa, en azından emekliyim diye avunan, çalışsaydım ekonomik olarak çok daha iyi bir emekli maaşı alacaktım düşüncelerini kulak arkasına itip durmaktan başka çaresi olmayan, seçimsiz bırakılmış ama kendi isteği ile işten ayrıldığını sanan mağdur edilmiş emekli ev hanımı kadınlar ordusu yaşamaktadır. Başta da söyledim ya, Dünya oğullarına verdiği kadar kızlarına haklarını vermiyor. Sadece her geçen gün makyajını tazeliyor. Yönetimleri erkeklerden oluşan organizasyonlara duymak istemedikleri ve işlerine gelmediği için kabul etmeyecekleri haklarımızı versinler diye bıkmadan usanmadan laf anlatmaya çalışıyoruz. Ve makyajlı tatlı Dünya gülümseyerek bizimle dans ediyor. Müziğin ritmine ruhumuzu teslim edip hafif mutlu, çoğu zaman karamsar ama umudumuzu hiç kaybetmeden yaşayıp gidiyoruz. Bizi bir tek avutan şey var. Kağıt üzerinde bile olsa haklarımızın hala orada duruyor olması. Çok şükür ki yüz yıl önce mavi gözlü güzel bir adam biz mücadeleye başlamadan belli başlı hakları biz talep etmeden vermiş. Ruhu şad olsun. Bütün anlattıklarımın sonra 8 Mart gerçekten de bütün kalbimizle kutlanmalıdır. Bıkmadan yılmadan umutla sevgiyle... Dünya Kadınlar Gününüz kutlu olsun.

Berna Deveci

Yararlanılan Kaynaklar:

- (1) www.tdk.gov.tr/ makyaj nedir?
- (2) <https://tr.wikipedia.org/wiki/dunyakadinlargunu>
- (3) Öztürk, Z.A. (2012). Uluslararası siyasette ve karar alma mekanizmalarında kadın. Ege Stratejik Araştırmalar Dergisi, 3(1), 1-33. <https://doi.org/10.18354/esam.81739>